

9.SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI HİKAYE ÜNİTESİ KONULARI

- Hikaye
- Hikayenin Yapı Unsurları
- Olay Hikayesi
- Durum Hikayesi
- Anlatımda Bakış Açıları
- İsimler

HİKAYE (ÖYKÜ)

- Yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olayların bir yazar tarafından okuyucuda heyecan, zevk uyandıracak şekilde kısaca anlatıldığı edebi metinlere hikaye ya da *öykü* denilmektedir.
- Hikayeler sade bir olay örgüsüne dayanmakla beraber genellikle birkaç mekanda az sayıda kişiye yer verir ve buna karşılık özlü bir anlatım barındırır.
- Kısa olayları ele almasıyla birlikte öykülerin genellikle birkaç sayfadan oluştuğu söylenebilir.
- **Dünya edebiyatında ilk hikaye örneği** olarak kabul edilen eser 16. yüzyılda İtalyan yazar *Giovanni Boccaccio'nun* yazdığı *Decameron* adlı hikayedir.
- **Edebiyatımızda ilk hikaye kitabı** yine bu dönemde Ahmet Mithat Efendi'nin yazmış olduğu Letaif-i Rivayat adlı eser kabul edilmektedir.

HİKAYENİN YAPI UNSURLARI

- **Olay:** Hikayelerde çoğu zaman sadece tek bir olay ele alınmaktadır. Olayların öncesi ve sonrası hakkında okuyucunun hayal gücü devreye girmektedir.
- **Kişi:** Hikayelerde kişi sayısı da oldukça azdır. Sadece tek bir olay anlatıldığından, anlatılan olayın da kısa süre içinde bitirilmesi nedeniyle kişi sayısı da sınırlı tutulmaktadır.
- **Zaman:** Hikayelerde zaman kavramına pek yer verilmez. Zaman bazı hikayelerde belirtilirken anlatılan olay kısa bir zaman içinde sonuçlandırılmaktadır.
- **Mekan:** Zaman unsurunda olduğu gibi mekanların anlatımına ve tasvirlerine de pek yer verilmez.

HİKAYE TÜRLERİ

1. Olay Hikayesi:

- Bu hikayelerin merkezinde bir olay vardır ve olay; serim, düğüm, çözüm bölümlerine mantıksal bir uyumlulukla sonuçlanmaktadır.
- Hikayenin sonunda olaylar bir sonuca ulaştığından, olay ve kişiler hakkında yeterli bilgiler verildiğinden okuyucunun hayal gücüne ihtiyaç duyulmaz.
- Bu hikaye tekniği Guy de Maupassant tarafından geliştirilmiştir.
- Türk edebiyatında ise olay hikayesi denildiğinde akla gelen ilk isim **Ömer Seyfettin**'dir.

2. Durum Hikayesi: Olayın ikinci planda tutulduğu durum ya da Çehov tarzı hikayeler bu yönüyle romandan da ayrılmış olurlar.

- Olaydan çok yaşamın belli bir kesitinin ele alınıp ruhsal çözümlemelere yer verilir.
- Hikayenin bitmesiyle aslında her şey bitmez, okuyucunun hayal gücünde farklı bir şekilde devam eder hikaye.
- Dünyadaki temsilcisi Anton Çehov'dur.
- Türk edebiyatında durum hikayelerinin temsilcileri ise **Sait Faik Abasıyanık ile Memduh Şevket Esendal**'dır.

HİKAYENİN BÖLÜMLERİ

Serim: Olaylar başlatılır ve kişi, zaman, mekan hakkında kısa bilgiler verilir.

Düğüm: Olayların, merakın ve heyecanın doruğa ulaştığı nokta ise düğüm bölümünde yer almaktadır.

Çözüm: Olayların sonuçlandığı, okuyucunun kafasındaki merak duygusunun giderildiği yer ise çözüm bölümüdür.

HİKAYENİN ÖZELLİKLERİ

Hikayenin Özellikleri

1. Hikaye yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olayları anlatır.
2. Romanlara göre olaylar çok daha kısa anlatılır.
3. Hikayelerin olay ve durum olmak üzere iki ayrı türü vardır.
4. İlk hikaye örneği Boccaccio'nun Decameron adlı eseridir.
5. Türk edebiyatındaki ilk hikaye kitabı ise Ahmet Mithat Efendi'nin Letaif-i Rivayat'idir.
6. Hikayeler dört yapı unsurundan oluşmaktadır: olay, kişi, zaman ve mekan.
7. Romana göre kişi sayısı daha azdır.
8. Hikayede plan şu şekildedir: serim, düğüm ve çözüm.

HİKAYE-ROMAN FARKI

- Hikayeler kısa ya da orta uzunluktadır. Romanlar ise daha uzundur.
- Hikayede kişi sayısı romana göre daha azdır.
- Hikayede genellikle bir tek olay anlatılırken, romanda birbirine bağlı olaylar anlatılır.
- Romanlarda kişi ve mekan tasvirlerine ağırlık verilir.

Hikayede Tip ve Karakter

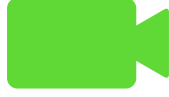
Tip: Anlatmaya bağlı metinlerde olayın merkezinde bulunan, ait olduğu toplumsal sınıfın veya zümrenin özelliklerini üzerinde taşıyan kişidir.

b) Karakter: Anlatmaya bağlı metinlerde toplumsal bir tabakayı değil de **sadece kendini temsil eden kahramandır**. Karakter, anlatı metinlerinde kendi iç dünyası, şahsiyeti, başkalarına benzemeyen yüzü ile görülür.

Hikaye

Hikaye Türleri

Hikayenin Özellikleri

Konu Videosu İçin Görsele Dokun

BAKIŞ AÇILARI

Anlatım; duyguların, düşüncelerin, hayallerin, olayların ve durumların başkalarına çeşitli iletişim yollarıyla aktarılmasıdır.

Edebi eserlerde anlatımı yapan yani olayları gören ve aktaran kişi “Anlatıcı”dır.

Anlatıcı; olayları bulunduğu konuma, yakınlığa ve hakimiyete göre okuyucuya farklı açılardan aktarır.

Anlatıcının Bakış Açıları:

Kahraman Bakış Açısı

Gözlemci Bakış Açısı

İlahi Bakış Açısı

1) Kahraman Bakış Açısı

- Edebi eserlerde durumları okuyucuya aktaran kişinin aynı zamanda olayların merkezinde olan kahramanın olduğu bakış açısıdır.
- Bu anlatıcı olayları ben ağzıyla yani “1.tekil şahıs” ağzıyla anlatır.
- Kahraman ancak görebildiği kadarıyla bilgi aktarır; kişilerin iç dünyasını, olayların geçmişini ya da geleceği bilemez.

1) Kahraman Bakış Açısı Örnek Metin

Asansörü kullanmak aklıma bile gelmemişti, onuncu kata kadar merdivenlere ağır ağır tırmandım. Aksilik bu ya anahtarlarımı yanıma almayı unuttuğumdan büyük bir mahcubiyet içinde zile hafifçe dokundum. Kısa bir süre sonra ses geldi ve büyük bir korkuyla bana bakan annem kapıyı açmıştı. Ben uyuduklarını zannetsem de gece yarısına kadar benden haber alamadıkları için endişe içinde beni beklediklerini hemen sezdim. Annemin arkasında gözleri kızarmış ve yorgun bakışlarıyla babam hem azarlar hem de acıyan ses tonuyla “Neredesin be oğlum? Çok merak ettik seni.” dedi. Sustum ve sadece babamın yüzündeki yorgun ifadeyi izlemeye başladım. O güne kadar babamın hayat karşısında yaşlanmış olduğunu fark etmemiştim.

2) Gözlemci Bakış Açısı

- Olayların dışında kalan ve bir gözlemci gibi gördüğü durumları bizlere aktaran anlatıcının bakış açısıdır.
- Olayları görebildiği kadarıyla adeta bir kameraman göreviyle okuyucuya aktarır.
- Anlatımın “3.tekil şahıs” ağzıyla yapıldığı bu bakış açısında objektiflik söz konusudur.
- Olayların öncesini bilemez, kahramanların düşüncelerini ve iç dünyasını okuyucuya aktaramaz.

2) Gözlemci Bakış Açısı Örnek Metin

Asansör yerine onunca kata kadar yavaş adımlarla merdivenleri çıktı. Cebini karıştırdı ve anahtarı bulamadığından zile hafifçe bastı. Kısa bir süre sonra annesi korkulu bir yüz ifadesiyle kapıyı açtı. Geç saatlerde olmamıza rağmen uyumamış olan ailesi kapıda onu karşıladı. Babası ona yorgun bir şekilde bakarak hafifçe de kızan ve acıyan ses tonuyla “Neredesin be oğlum? Çok merak ettik seni.” dedi. Fakat o hiçbir şey söylemedi, babasının yüzüne bakarak sadece sustu.

3) İlahi (Tanrısal – Hakim) Bakış Açısı

- Olayların öncesi ve sonrası olmak üzere her türlü ayrıntısına sahip olan, metindeki kahramanların iç dünyasını, düşüncelerini ve duygularını okuyucuya aktaran anlatıcı bakış açısıdır.
- Her şeyi bilen ilahi bir güce sahip olan bir anlatıcı vardır.
- Tanrısal bakış açısında “3.tekil şahıs” yani “o” ağzıyla olaylar okuyucuya aktarılır.
- Gözlemciden farklı olarak bu hakim anlatıcı, olayların öncesini ve gelecekteki halini bilir, kişilerin o anki düşüncelerini okuyucuya aktarır, zamanı ileriye ya da geriye alabilir.

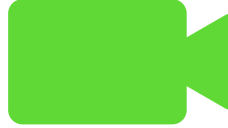
3) İlahi Bakış Açısı Örnek Metin

O anki dalgınlığı ile asansörü kullanmak aklına bile gelmeden onuncu kata kadar yavaş adımlarla çıktı. Elini cebine attığında anahtarlarını yanına almadığını fark etti ve evdekileri rahatsız etmenin huzursuzluğu içinde çekinerek zile hafifçe dokundu. Böylelikle kimseyi rahatsız etmeden birinin zili duymasını umdu. Kısa bir sonra kapıdan ses geldi ve oğlundan bir süredir haber almadığı için yüreği korkuyla dolu olan annesi kapıyı açtı. Annesinin ve evdekilerin bu halini görür görmez kendisinden uzun süredir haberdar olmayan ailesinin endişe içinde olduğunu hemen sezdi. Zil çaldığında büyük bir telaşla karısının ardından kapıya giden babası oğluna sinirlenmiş ancak bir yandan da onun bu haline acıdığından karışık bir ses tonuyla “Neredesin be oğlum? Çok merak ettik seni.” dedi. Babasına bir şey demedi, sustu ve sadece yüzündeki yaşlılık görüntüsüne daldı. Bugüne kadar babasının bu kadar yaşlı olduğunu fark etmemişti.

Anlatıcı Bakış Açıları

Kahraman Bakış Açısı

Gözlemci Bakış Açısı

İlahi Bakış Açısı

Konu Videosu için Görsele Dokun!

İSİMLER

- Canlı, cansız bütün varlıkları ve kavramları karşılayan, onları ifade etmemizi sağlayan sözcüklere **isim** denir.
- İsimler çeşitli özelliklerine göre üç ana başlıkta incelenir:

a.Varlıklara Verilişine Göre İsimler

Özel İsimler

Cins (Tür) İsimler

b.Varlıkların Oluşuna Göre (Varlıkların Yapısına Göre) İsimler

Somut Ad

Soyut Ad

c.Varlıkların Sayılarına Göre

Tekil Ad

Çoğul Ad

Topluluk Ad

A.Varlıklara Verilişine Göre İsimler

1.Özel İsimler: Bilinen tek bir varlığı gösteren yani sadece tek varlığı belirten adlardır.

Özel isimler bir varlığa sonradan verilmiş ve o varlıkla özelleştirilmiştir.

İnsan, kurum, ülke, millet, gezegen, şehir, dağ, deniz isimleri gibi...

Örnek: *Türkiye, İstanbul, Pendik, Kadıköy Lisesi, Ayşe, Mehmet, Marmara Denizi, Ağrı Dağı*

2.Cins (Tür) İsimler: Aynı türden olan varlıkları karşılayan adlardır.

Özel isimde tek bir varlık zihinde canlanırken cins isimde birbirine benzeyen birçok varlık zihinde canlanır.

Organ, meslek, akrabalık, giyecek, yiyecek, araç, renk isimleri gibi...

Örnek: *Göz, çiçek, araba, ev, köpek, öğretmen, makas, gömlek...*

B.Varlıkların Oluşuna Göre İsimler

1.Somut İsim: Duyu organlarımızla algılanabilen varlıklara verilen isimler somut olarak adlandırılır.

Soğuk, ekşi, mavi, uzun, elma, araba...

2.Soyut İsim: Beş duyu organımızla algılanamayan, madde halinde olmayan varlıklara verilen adlar soyut isim olarak adlandırılır.

Mutluluk, akıl, sevgi, anlayış, hasret...

C.Varlıkların Sayısına Göre İsimler

1.Tekil İsim: Sadece bir varlığı karşılayan ve çokluk eki olan “-ler, -lar” ekini almamış adlardır: *Elma, dergi, kalem...*

2.Çoğul İsim: Sadece tek varlığı değil birden çok varlığı karşılayan isimlerdir. Tekil ismin sonuna çokluk eki olan “-ler, -lar” getirilerek yapılır: *Elmalar, dergiler, kalemler...*

3.Topluluk İsmi: Çokluk eki almadığı halde, tekil isim gibi görünüp birden çok varlığı karşılayan isimlerdir. Biçimce tekil, anlamca çoğuldur: *Ordu, orman, aile, meclis, takım...*

İSİMLER

İsim Çeşitleri ve Örnekleri

Özel İsim

Cins İsim

Tekil İsim

Çoğul İsim

Somut İsim

Topluluk İsmi

Soyut İsim

Aşağıdaki Bağlantılardan "Türk Dili ve Edebiyatı" Ders Konularına, Etkileşimli Notlara ve Dosyalara Ulaşabilirsiniz.

⇒ Türkçe Ders Konuları

⇒ Edebiyat Ders Konuları

⇒ TYT Türkçe Konuları

⇒ AYT Edebiyat Konuları

⇒ 9. Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 10.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 11.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 12.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ Öğretmen Dosyaları